

רשמים מתהליך העבודה על בומביקס מורי

צבי פישון

דברים חשובים יותר, ועברנו לעבוד באולם נחמני. המעבר הזה בישר תקופה חדשה. ענבל ואבשלום התלהבו מהאפשרויות של החלל החדש. הבמה של נחמני השרתה אופי מיוחד ומעניין והולידה בראשם של היוצרים רעיונות מוגדרים יותר על המסגרת והאווירה. משהו במבנה הריבועי האפל והמנותק של המקום התחבר יפה לדימוי שהיה בראשם. ייתכן (לא זוכר בדיוק, ואף פעם אי אפשר לדעת) שאז נולד הרעיון הקופסתי של התפאורה.

נכנסנו לתאוצה רצינית בחזרות, כי תאריך הבכורה החל להתקדם לעברנו בצעדי ענק. הרגשנו שאם לא נגייס מאמצים מיוחדים הוא עוד מעט ימחץ אותנו. יום העבודה הוארך ונחלקנו לשתי קבוצות עבודה, בהתאם לשני העולמות שהתהוו ביצירה: הרקדניות (נגה הרמלין, עינת בצלאל, אריאדנה מונטפור ושי הרמתי) רקמו את עולם התפירה של הבובות, ולאצ'ו ואני חיפשנו את מערכת היחסים של הדמויות שלנו. בקלות רבה נוצר בינינו קשר חם ומלא הומור מר, של שני פליטי משטרים קומוניסטיים (קובה וברית המועצות). נהנינו להיזון מזיכרונות הדיקטטורים המוכרים לנו ולחפש להם ביטוי בעבודה. ענבל ואבשלום קיבלו זאת בברכה.

לפני כל עבודה חדשה אני שואל את אבשלום על מה תהיה העבודה הבאה, והוא תמיד עונה לי: "על ליצנים!" הפעם הליצנים זה אנחנו: אוגוסט ישנוני ואכזרי, מטדור שלומיאלי ושומר ראשו – ספק כלב, ספק חתול, ספק שור מתאבד. אילתרנו הרבה ובנינו קטעים קרקסיים וריקודים גרוטסקיים לצלילי טנגו פולני משנות השלושים.

הרקדניות התקדמו בינתיים מאוד. ענבל ואבשלום בנו להם כוריאוגרפיה מורכבת מעשרות פרטים ודקויות. המוסיקה של ביבר, שהצטרפה בשלב זה, יצרה ניגוד מלא מתח ומסתורין למלאכת יצירת הבובות והיחסים ביניהן.

לבסוף נוצרו שני עולמות: עולם גברי של

יום אחד הניחו לפני (ענבל או אבשלום או שניהם) ציור מתוך המחברת ושאלו: "מה אתה אומר?" ראיתי מטושטש בלי משקפיים, וכשהרכבתי אותם נגלה לי יצור על ארבע בתוך קופסה. "מה זה?" שאלתי. "זה אתה", נעניתי.

"הממ, מעניין", משכתי כדי להרוויח זמן ולהבין את הרעיון.

"זה כלב השמירה של הדיקטטור".

"למה הוא בתוך קופסה?"

"כי הוא צעצוע!"

כך הפכתי לכלב השמירה הצעצועי של הדיקטטור הישנוני, המפקח על בית מלאכה של בובות. אבל זאת רק ההתחלה.

באותה תקופה אמרו לנו יפה בסוזן דלל שהם זקוקים לסטודיו החזרות שלנו, כי יש להם

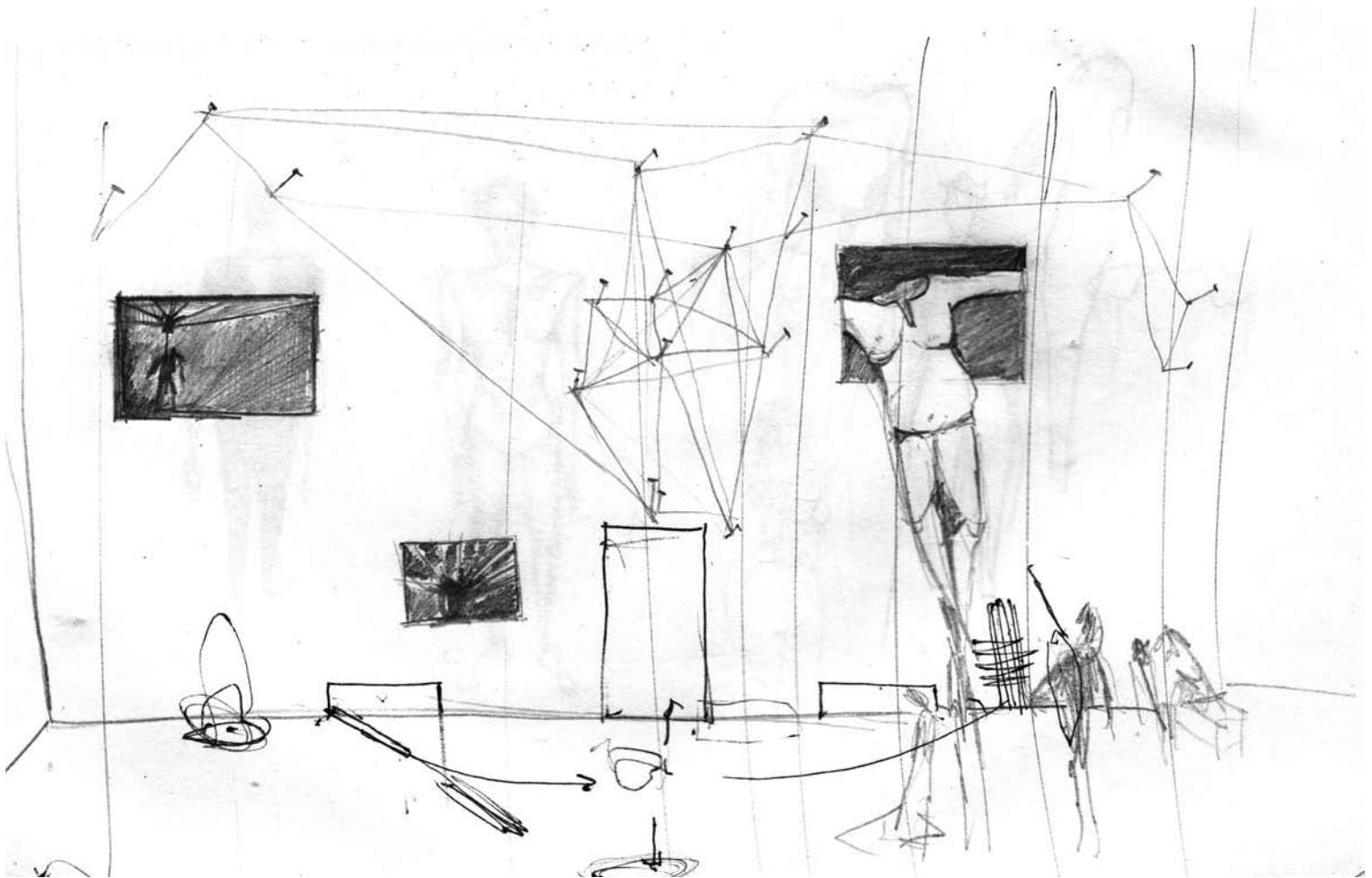

זה התחיל כמו כל התהליכים הקודמים בלהקה: דימוי אחד בסיסי, כמה אלמנטים תנועתיים וכמה סקיצות של הדמויות, שענבל (פינטו) ואבשלום (פולק) ציירו במחברת שלהם והראו לנו. מהשיחות שלי אתם הבנתי שהם שוב מתכוונים לשכוח את כל מה שיצרו עד עכשיו בעבודות הקודמות, ולחפש עולם חדש, לא מוכר להם ולאחרים. אני אוהב את זה.

נכנסנו לתקופה של אימפרוביזציות (הכל פתוח, הכל אפשרי), כשברקע מהדהד הדימוי של בית מלאכה לבובות. הרקדנים הביאו הרבה חומר מעולמם האישי, ענבל ואבשלום התבוננו, מחאו כפיים, ליקטו בפיצוטה רגע או שניים והחלו לפתח מהלכים וקומביניציות ולעצבם בשפת התנועה שלהם.

השתתפתי באימפרוביזציות בהנאה רבה. קיפצתי עם הרקדנים במסגרת המגבלות שלי, התבוננתי בתהליך, שאלתי שאלות וחיכיתי בסבלנות. כך היה גם בעבר. התפקיד שלי תמיד נולד מאוחר יותר.

אז, יום אחד, הופיעה במחברת סקיצה של דמות חדשה, שליט קדום, רודן מנומנם שבקושי מצליח לקום מכס מלכותו ומתקשה לייצב את עצמו. הדמות החדשה קבלת את השם "הדיקטטור", ארכיטיפ אוהב על היוצרים, שקמצוצים ממנו הופיעו בעבודותיהם הקודמות. את התפקיד קיבל לזארו גודיו מקובה (לאצ'ו), רקדן שהצטרף ללהקה זמן קצר קודם לכן והביא עמו עולם ילדי, נאיבי מלא חדווה והומור. נדמה לי שנכוחותו המרעננת של לאצ'ו והיכולות האקרובטיות שלו העניקו ליוצרים השראה רבה לפתח את הדיקטטור ולהרחיק לכת עם הדמות. זה מוכר לי מהעבר, שענבל ואבשלום לוקחים אלמנט שנוול ביצירה קודמת שלהם ונותנים לו נפח גדול יותר ופנים חדשות ביצירה הנוכחית. אז הדיקטטור התנפח מאוד בכיסאו ושלט ביד רמה בבית המלאכה שלו, אבל היה חסר לו משהו, מישהו. הוא הרגיש מאוד בודד...

Illustrations from the notebook of Inbal Pinto and Avshalom Pollak

ציורים מהמחברת של ענבל פינטו ואבשלום פולק

של ארבעה רקדנים שיועדו לשני תפקידים בדאבל קאסט (אלמוג לובן, ריקרדו רוס ד'סילבה, טום וקסלר ואבידן בן גיאת) ורקדנית (טליה בק). את יוקה היפנית החליפה נעמי נסים ואת שי הרמתי אנני ריגני. בהתחלה היוצרים ניסו לשמור על רעיון הדיקטטור השולט, ולצרף את הגברים החדשים כמשרתיו. אבל במהרה קיבלו החדשים אופי מיוחד משלהם, עם מערכת יחסים סגורה וכוריאוגרפיה אקרובטית תזזיתית. זה קרה בד בבד עם שינוי קונספט המבנה הכללי של הערב. לא עוד עולם תחום ומסוגר, ובו בובות וליצנים, אלא מרחב פתוח ואווירי, המתחיל על הבמה וזורם לאולם והחוצה. גם התפאורה השתנתה בהתאם. מקופסה שחורה עם מסך באמצע (שנפתח מדי פעם לכניסת הליצנים), לקיר אחורי ובו פתחים וחלונות: והקופסה שנשאתי על גבי הפכה לדלת!

שני אלמנטים חדשים נכנסו לחזרות ועברו תהליכי חקירה רציניים ואינטנסיביים: חוטים (למעשה גומיות) ומקלות במבוק.

בטורוס היה רק חוט תפירה אחד שנמשך מהבגד של אחת הבובות, אך בתהליך החדש חיפשו היוצרים למלא את חלל הבמה ברשת חוטים סבוכה, המעשירה את התנועה הבימתית ואת עולם הדימויים. הרקדנים אפילו יצרו שרטוטים דינמיים עם החוטים על הקיר האחורי – עוד

לקראת סוף העונה, מתישהו בתחילת קיץ 2011, גם היוצרים הרגישו שהם רוצים עוד והחליטו להאריך את טורוס לכדי מופע עצמאי ולהפרידו ממעצמה.

התחלנו את החזרות בספטמבר. בתחילה ימים ספורים בשבוע, בגלל מטלות אחרות, ורק לאחר ששבנו מסיור בדרום אמריקה בסוף אוקטובר, "שמנו גז" כדי להספיק לצאת עם המופע ב-28 בנובמבר. נותר לנו חודש ימים...

בנוסף שוב נלקח מאתנו הסטודיו בסוון דלל, והתחלנו לדוד בין אולם נחמני, סטודיו נעה דה, סטודיו יסמין גודה, הסטודיו ביפו ועוד (זהו, אני מפסיק לקטר, אחרת יפטר אותי). אבשלום אמר שזה לטובה. כך נצא מהבועה שלנו ונכיר את הארץ. יש לו מין ראייה הומוריסטית מקברית שכזאת.

השאלה שעלתה: האם להשאיר את המבנה של טורוס כמו שהוא ורק להאריך, או לטרוף את הקלפים, לשבור את המבנה ולהתחיל מחדש.

לא נותר הרבה זמן להתלבטות והיוצרים החליטו להתייחס לטורוס כבסיס שצריך לפתח אותו, להעצים את שפת התנועה שלו ולמצוא התייחסות חדשה וטרייה לתוכן שלו. תחושת האי ודאות שבה לאולם החזרות. אהבתי את זה.

חזרנו לתקופת האימפרוביזציות, הפעם בחיזוק

שני ליצנים אנרכיסטיים, שמנסים להטיל את סמכותם הנלעגת על הסביבה, ועולם הנשים התופרות ופורמות, מפשיטות ומלבישות, עמלות ליצור חיים מאורגנים, מעוצבים ויציבים.

השאלה שהתעוררה היתה אם להשאיר את שני העולמות המקבילים מנותקים זה מזה ולתת לקהל למצוא את ההקשר האסוציאטיבי, או לחפש חיבור ביניהם. היוצרים התחבטו רבות בשאלה זו במסגרת הזמן שנוצר והלחץ הגובר, וערכו ניסיונות מספר לכאן ולכאן. לבסוף הוחלט שהקשר בין שני העולמות יהיה בובה נוספת (רקדנית יפנית, מתלמדת בלהקה, בשם יוקה סייקה) שתתחיל כבובת מחד של הדיקטטור, תיגנב ממנו על ידי הבובות האחרות, תעבור תהליך של "אילוף" ואז שוב תוחזר לידי הדיקטטור המטודור, לאחר שזה האחרון יתקע את שיפודיו בשור הממחמד שלו, במסגרת ה"נמבר" האחרון שלהם בזירת הקרקס. וזה סוף הסיפור.

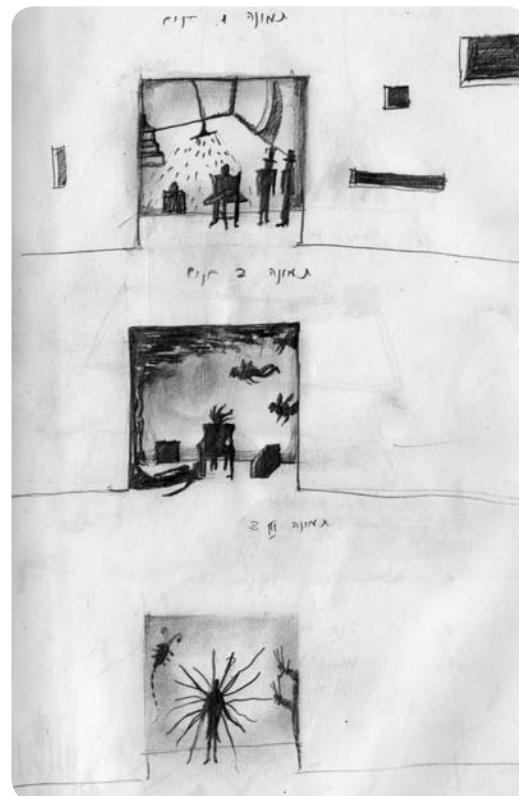
תהליך החזרות הסתיים. השם שנקבע למופע היה טורוס.

טורוס נולד בדצמבר 2010, אורכו היה כ-40 דקות והוא היה חלק ממופע משותף עם מעצמה מאת טליה בק. המופע זכה לתגובות חמות, אבל בסיום כל הצגה שמענו את המשפט הבא: "למה זה כל כך קצר? רוצים עוד".

STATUS, כוריאוגרפיה, רעיון ופיתוח אמצעי תאורה: תמיר גינץ; ביצוע: להקת קמע בניהול אמנותי של דניאלה שפירא וגינץ; תאורה ועיצוב במה: שי יהודאי; דרמטורג: יואב ברטל; עיצוב פסקול ומוסיקה מקורית: אלדד לידור, גלי צימרמן; תלבושות: אביעד הרמן; וידאו-ארט: פרץ מרקיש; הפקה ייחסי ציבור: מיה שפירא; צלם: כפיר בולטין; רקדני הלהקה: ערן אבוקסיס, אנה פאולה אורפזה לופז, אלדר אלגרבל, אייל גנון, אנה הרמן, ליאור חורב, גל ירושלמי, שלומי מיארה, ענת עוז, מייקן פולפר, אנה פרייפלד, יובל קסלה. אתר הלהקה: www.kameadance.com. העבודה על היצירה החלה באוגוסט 2011. אחרי ארבעה חודשים של עבודה אישית שלי בסטודיו ועוד חודשיים עם הלהקה, התקיימה הבכורה ב־20 בפברואר 2012.

העלילה למבנה הדוק. וכך זה נסגר: הבודה שהצטרפה לסיפור (טליה בק) נשבת על ידי הגברים, ולאחר ששחררה בעזרת חברותיה יוצאת למסע אגדי (סולו עם החוטים כמו סבתא סורגת). בדרך היא פוגשת מפלצת (אשר מגבה נמשכים חוטים במקום המקלות שהיו) וחבר למסע בארמונו. זה הסיפור שאני יצרתי לעצמי מהפעולות המתרחשות על הבמה. אני מניח שרבים מהצופים יחברו להם סיפורים אחרים, וטוב שכך.

הפינאלה צץ ממש בימים האחרונים ואף הוא עבר התנסויות והתחבטויות מספר, אך די לייגע את הקורא, כי כבר אין מה לחדש. שם המופע נקבע: *בומביקס מורי* (זחל המשי בלטינית) והוא המריא בסוזן דלל ב־28 בנובמבר 2012. אני מאחל לו טיסות נעימות.

רובד של הבעה, ויזואלי, ארכיטקטוני.

האלמנט האדריכלי הנוסף שנחקר ונוסה שעות רבות היה מקלות הבמבוק. בנינו בתים, פגודות, חלונות, דלתות, והרקדניות נעו בתוכם. השיא היה מפלצת שהמקלות מזדקרים מחוליות גבה, והיא נעה בכבדות.

זה הרגע להבהיר שהחיפוש בעבודה הנוכחית, אשר הוליד את התמונות החדשות, התבסס על דימויים חדשים ממיתוסים קדומים ועל תופעות מטמורפוזיות בטבע. המושגים הללו נלחשו בדרך אגבית על ידי היוצרים, לאחר שלחצתי בשאלות. הם לא אוהבים לפרש ולספר סיפורים חד-משמעיים, ואני חושב שיכחישו שאמרו זאת בכלל.

כעשרה ימים לפני הבכורה חל שינוי דרמטי. היוצרים סילקו מהמופע את מקלות הבמבוק, בטענה שיש יותר מדי אינפורמציה – too much information. את המושג הזה שמעתי רבות בעולם המחול. בתיאטרון, משם אני בא, אף פעם לא שמעתי ביטוי מזויק ומודרני כל כך. אצלנו אומרים: "זה עמוס מדי", "יותר מדי גירויים" או פשוט "בלגן!"

הצטערתי, כי אהבתי את הנוכחות הגברית של המקלות כניגוד לחוטים הנשיים יותר. אבל נראה שככה זה היום.

לאחר השינוי הדרסטי החל מאבק קדחתי נגד הזמן בניסיון לסגור את

רעיון

יצירה שלי בדרך כלל נובעת מנושא שמעסיק אותי בחיי היומיום ומושך אותי. במקרים רבים, בבחירת הנושא אני מונע על ידי הצורך שלי כאמן לשתף את הצופים בחוויותי האישיות. אני יוצר מתוך תפישה שבה שפת התנועה נובעת ומתפתחת מתוך גירויים רגשיים ועקב הצורך להעביר מסר. היצירה נועדה להעביר את הצופים חוויה רגשית ולעורר הזדהות, תגובה, מחשבה ודיון. העבודה מתחילה עם נביטה של רעיון. בעבר, מהלך החיים האישיים שלי משך אותי לעיסוק בנושאים מסוימים גם כצורך לעבד חוויות אישיות. לפעמים נוצרה אצלי סקרנות לחקור תנועתית תופעות חברתיות.

לפני תחילת העבודה על הריקוד החדש החלטתי שאני מעוניין לעסוק בחיים הווירטואליים שמתנהלים ברשתות החברתיות (פייסבוק, טוויטר, צ'אטים וכו') במקביל לחיינו האמיתיים. כל הרקדנים של להקת קמע, אנשים צעירים המקיפים אותי, מנהלים את חייהם ברשת וצפייה בהם ובאנשים אחרים סביבי הביאה אותי להכרה שגם אני מכור, במובנים מסוימים, לתקשורת הווירטואלית ולחיפוש חברות, תמיכה, אהבה ואינטימיות. צורת התקשורת הזאת קיבלה ממד חדש לחלוטין בשנים האחרונות ויש לראות בה תופעה ששינתה את פני החברה המודרנית.

תהליך היצירה

מרגע שנושא היצירה מתבהר לי, אני פורט אותו בשתי דרכים מקבילות: עבודת אימפרוביזציה בשיתוף הרקדנים ועבודה לבדי בסטודיו, וכן עבודה עם דרמטורג על פיתוח הרעיון הדרמטי

